

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної
ради КЗ “Харківська СШ
№8” ХОР, протокол від
30.08.2024р. №1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник директора
КЗ “Харківська СШ №8”
ХОР

Ірина ІНШИНА
30.08.2024

Антибулінгова програма КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА №8» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

1. Вступна частина антибулінгової програми

Мета програми

Головна мета програми – створення безпечного, інклюзивного та комфортного середовища для всіх учнів спеціальної школи, включаючи дітей з особливими освітніми потребами. Програма спрямована на запобігання булінгу, формування культури взаємоповаги та толерантності, а також забезпечення належної реакції на випадки булінгу.

Завдання програми

1. Просвітницька робота:

- о Підвищення обізнаності учнів, батьків і педагогів щодо булінгу та його наслідків.
- о Роз’яснення особливостей булінгу серед дітей з особливими освітніми потребами.

2. Запобігання булінгу:

- о Формування у школярів навичок ненасильницького спілкування.
- о Створення середовища, де кожна дитина відчуває себе захищеною та прийнятою.

3. Реагування на булінг:

- о Розробка механізмів швидкого реагування на випадки булінгу.
- о Надання підтримки постраждалим дітям і корекційної роботи з тими, хто проявляє булінг.

4. Психологічна підтримка:

- о Забезпечення доступу до індивідуальної та групової роботи з психологом.
- о Адаптація програм підтримки до потреб дітей з особливостями розвитку.

Актуальність проблеми

Булінг є значущою проблемою для всіх закладів освіти, проте діти з особливими освітніми потребами, зокрема, діти з порушеннями опорно-рухового апарату та діти зі складними порушеннями розвитку особливо вразливі до агресії через:

- їхню нездатність повністю захистити себе або адекватно висловити свої емоції;
- недостатнє розуміння однолітками індивідуальних особливостей таких дітей;
- низький рівень обізнаності про інклюзію серед батьків і педагогів.

Запровадження антибулінгової програми в такій школі дозволяє врахувати ці фактори та допомагає створити толерантну спільноту серед учнів і педагогів.

Очікувані результати

- Зниження кількості випадків булінгу серед учнів.
- Поліпшення емоційного клімату в школі.
- Розвиток толерантності та взаємоповаги серед учнів і педагогів.
- Підвищення рівня задоволеності учнів, батьків і педагогів освітнім процесом.

2 Нормативно-правова основа антибулінгової програми

Визначення ключових понять

- **Булінг (цькування):** діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням електронних комунікацій, що здійснюються стосовно малолітньої або неповнолітньої особи чи інших учасників освітнього процесу.
- **Особа з особливими освітніми потребами:** особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

Законодавчі акти України, що регулюють питання протидії булінгу

1. Конституція України (ст. 28):

Право кожної людини на повагу до її гідності.

2. Закон України "Про освіту" (ст. 30):

- Визначення поняття булінгу.
- Обов'язок закладів освіти забезпечити безпечне освітнє середовище.
- Вимога інформувати учасників освітнього процесу про механізми протидії булінгу.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення (ст. 173-4):

- Відповідальність за булінг.
- Штрафи для осіб, які вчиняють булінг, та для педагогів, які ігнорують випадки цькування.

4. Наказ МОН України № 1646 від 28.12.2019:

- Затвердження порядку реагування на випадки булінгу.
- Встановлення вимог до антибулінгових програм.

5. Наказ МОН України № 509 від 22.05.2018

- Психологічне забезпечення освітнього процесу.
- Завдання психологічної служби, напрями діяльності працівників психологічної служби

6. Постанова Кабінет Міністрів України від 1 червня 2020р. 585 Київ.

- Виявлення та організація першочергових заходів соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставин.
- Облік дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

3 Внутрішні нормативні акти закладу освіти

Положення про комісію з протидії булінгу:

1. Склад комісії затверджує наказом керівник закладу освіти.

Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

2. Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії.

Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів.

До складу комісії входять педагогічні (науково-педагогічні) працівники, у тому числі практичний психолог та соціальний педагог (за наявності)

закладу освіти, представники служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

3. Головою комісії є керівник закладу освіти.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду.

Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник голови комісії.

У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

4. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

5. Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

6. Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;

- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу (цькування) в закладі освіти; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі (класі), де стався випадок булінгу (цькування); з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

7. Діяльність комісії здійснюється на принципах:

- законності;
- верховенства права;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування);
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);
- нетерпимості до булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України [«Про інформацію»](#), [«Про захист персональних даних»](#).

8. До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування); висновків практичного психолога та соціального педагога (за наявності) закладу освіти; відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу

(цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого; інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо); іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

- розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належать:

- оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин;
- визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування) у групі (класі), де стався випадок булінгу (цькування);
- моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу (цькування), заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;
- надання рекомендацій для педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;
- надання рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

9. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

. Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

. Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії.

. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення керівником закладу освіти.

4 Алгоритм дій у разі виявлення булінгу:

1. У випадках, коли Ви маєте підозри жорстокого поведіння з дитиною або є реальна загроза його вчинення (удома, з боку однолітків, інших працівників навчального закладу або інших осіб), Ваші дії:
 - повідомити про це в усній чи письмовій формі адміністрацію навчального закладу;

- самостійно письмово повідомити про це територіальний підрозділ служби у справах дітей за місцем проживання дитини;
 - самостійно повідомити про виявлений факт жорстокого поводження з дитиною кримінальну поліцію у справах дітей або будь-якого працівника органів внутрішніх справ.
 - У випадках, коли до Вас звернулася дитина з усною скаргою щодо жорстокого поводження з нею, Ваші дії:
 - оформити звернення дитини у письмовій формі та передати його до адміністрації навчального закладу;
 - оформити звернення дитини у письмовій формі та передати його до територіального підрозділу служби у справах дітей;
 - оформити звернення дитини у письмовій формі та передати його до органів внутрішніх справ;
 - повідомити про це в усній чи письмовій формі від свого імені у вказані (перераховані) вище органи.
2. **У випадках, коли Ви стали свідком** жорстокого поводження з дитиною, Ваші дії:
- якомога швидше повідомити про цей факт адміністрацію навчального закладу;
 - одночасно повідомити територіальний підрозділ служби у справах дітей та поліцію.
3. **Дії адміністрації навчального закладу** в разі отримання повідомлення про жорстоке поводження з дитиною

У разі звернення дитини, її батьків (осіб, які їх замінюють) або працівника навчального закладу до представника адміністрації навчального закладу щодо жорстокого поводження з нею адміністратор зобов'язаний, якщо звернення (повідомлення) усне, оформити це повідомлення письмово, зазначивши, від кого та коли (дата, час) воно отримано. Звернення має бути оформлене належним чином, відповідно до вимог Закону України «Про звернення громадян» (має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання; письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати. Необхідно терміново (протягом однієї доби) передати цей документ до територіального підрозділу служби у справах дітей за місцем проживання дитини. Служба у справах дітей має належним чином зареєструвати це повідомлення відповідно до вимог законодавства України.

5 План заходів із профілактики булінгу

№з/п	Види роботи	Зміст роботи	Відповідальні за виконання
------	-------------	--------------	----------------------------

2	Розвиток соціальних навичок	<p>Групова гра «Співпраця додати взаєморозуміння дорівнює Дружба»</p> <p>Круглий стіл "Я та мій клас"(розповіді, малюнки)</p> <p>Дні толерантності Створення плакатів чи символічних подарунків для однокласників.</p> <p>Рольова гра «Життя це щастя,бережи його»</p> <p>Тестування «Вирішення проблем булінгу: Говоримо, розуміємо, діємо»</p> <p>Психологічна просвіта «Відповідальність за свої вчинки» «Змінимо Світ разом»</p>	<p>Вихователі</p> <p>Практичний психолог</p>
3	Самооцінка учнів та протистояння булінгу	<p>Індивідуальні зустрічі: низька самооцінка, впевненість у собі, позитивне мислення</p> <p>Тренінги «Як протидіяти кібербулінгу»,</p> <p>Психологічна просвіта «Протидія булінгу: розуміння проблеми та практичні дії»</p> <p>Практичне заняття «Що відчуває жертва боулінгу. Подолаємо боулінг разом»</p> <p>Заняття “Мої сильні сторони” (малюнки або розповідь)</p> <p>Адаптація: індивідуальний підхід вихователів до кожної дитини.</p> <p>Опрацювання пам’ятки «Алгоритм дій у разі цькування»</p> <p>Групові активності виготовлення плакатів із наочними інструкціями «Протидія»</p>	<p>Практичний психолог</p> <p>Вихователі</p>

4	Методики оцінки ефективності заходів	Анкети для учнів Моє ставлення до булінгу та почуття безпеки у школі. Спостереження педагогів під час групових активностей, заходів. Аналіз роботи шкільної комісії Підрахунок кількості звернень учнів щодо булінгу та їхнє вирішення	Вихователі
5	Взаємодія із зовнішніми організаціями	Служби у справах дітей: Участь у випадках булінгу, що потребують втручання органів опіки. Національна поліція України: Участь у розслідуванні серйозних випадків булінгу. Проведення просвітницьких заходів для учнів і батьків. Громадські організації та психологічні центри: Надання ресурсів і тренінгів для педагогів та учнів. Підтримка дітей, які стали жертвами булінгу.	Адміністрація закладу Практичний психолог
ОСВІТНЯ РОБОТА З БАТЬКАМИ Розділ плану акцентує увагу на важливості взаємодії з батьками, які є ключовими учасниками створення безпечного середовища для дитини. Він включає просвітницькі заходи, індивідуальні консультації, а також механізми співпраці між батьками, школою та дітьми.			
6	Робота з батьками	Діагностична робота: Протидія булінгу в закладах освіти» Психологічна просвіта «Різновиди кібербулінгу» «10 правил безпечного користування Інтернетом» «Як допомогти дітям, які зазнали цькування»	Практичний психолог

		<p>« Алгоритм дій для осіб, які потерпають від домашнього насильства»</p> <p>Психологічна профілактика</p> <p>« Замість примусу – домовленість! »</p> <p>Буклет для батьків «Насильство чи дисципліна»</p> <p>«Ідеальні батьки – це неможливо і не потрібно »</p> <p>«Як опанувати себе і не зірватись на дитині »</p> <p>Пам’ятка « Захист від кібербулінгу»</p> <p>«Як виявити ознаки кібербулінгу»</p> <p>Серіал для батьків «Безпека дітей в інтернеті»</p> <p>«Як батьки допомагають шахраям красти дані дітей»</p> <p>«Як протистояти булінгу на вулиці?»»</p> <p>«Батькам про попередження жорстокого поводження з дітьми»</p>	
7	Роз’яснення понять і наслідків булінгу	<p>Організація лекцій, семінарів або онлайн-вебінарів для батьків на теми:</p> <p>«Що таке булінг та які його основні форми.»</p> <p>«Як булінг впливає на емоційний стан і розвиток дитини.»</p> <p>«Чому діти з особливими освітніми потребами є більш вразливими до цькування.»</p> <p>Поширення друкованих та електронних матеріалів</p> <p>Брошури та інформаційні буклети з порадами щодо розпізнавання булінгу вдома та в школі.(електронні)</p>	Вихователі

		<p>Інструкції про те, як діяти батькам, якщо їхня дитина є жертвою, свідком або ініціатором булінгу.</p> <p>Практичні заходи для батьків</p> <p>Тренінги: «Як підтримати дитину, яка зазнає цькування.» «Як навчити дитину відповідати на агресію без насильства.» «Як заохочувати дитину до соціальної активності та дружби.»</p> <p>Сімейні майстер-класи</p> <p>Спільні заняття для дітей та батьків, що сприяють кращому розумінню емоцій та потреб одне одного (наприклад, арт-терапія, командні ігри, творчі проєкти).</p>	<p>Практичний психолог</p> <p>Вихователі</p>
8	Індивідуальна робота з батьками	<p>Консультації</p> <p>Надання персональних порад для батьків, чії діти: -Потрапляють під цькування. -Демонструють агресивну поведінку. -Відчувають труднощі у спілкуванні з однолітками.</p> <p>Розробка індивідуальних рекомендацій для родини</p> <p>Спільне створення плану підтримки дитини вдома. Поради щодо встановлення довірливих стосунків із дитиною.</p>	Практичний психолог
9	Співпраця батьків із школою	<p>Залучення батьків до вирішення конкретних випадків булінгу</p> <p>Інформування про ситуацію та можливі шляхи вирішення. Організація зустрічей за участю адміністрації школи, психологів і батьків для обговорення проблеми</p>	Адміністрація закладу

		<p>Формування партнерських відносин Заохочення батьків до активної участі в житті школи (організація спільних заходів, тренінгів, свят). Встановлення регулярного зворотного зв'язку між педагогами та батьками.</p> <p>Створення платформи для обміну інформацією Сайт школи, сторінка у фейсбуці «Спільнота КЗ «Харківська СШ № 8» ХОР, Батьківська спільнота Харківської СШ №8 в Telegram</p>	
10	Рекомендації для батьків дітей із особливими освітніми потребами	<p>Розуміння особливостей дитини Надання інформації про особливості розвитку дитини та як це може впливати на її сприйняття булінгу.</p> <p>Навчання захисту прав дитини Інформування про права дитини та механізми їх захисту. Поради, як навчити дитину висловлювати свої потреби і звертатися по допомогу.</p> <p>Підтримка соціалізації дитини Заохочення до участі в позашкільних заходах для розвитку комунікативних навичок.</p> <p>Поради щодо організації дозвілля, яке сприяє розвитку соціальних навичок</p>	Педагогічний колектив Практичний психолог
11	Моніторинг роботи з батьками	<p>Анкетування батьків Оцінка рівня їхньої обізнаності про булінг та способи реагування. Збір відгуків про ефективність просвітницьких заходів.</p> <p>Регулярні зустрічі з батьками Обговорення прогресу дітей, які брали участь у програмах підтримки.</p>	Педагогічний колектив Практичний психолог

		<p>Актуалізація проблем і питань, які турбують батьків.</p> <p>Аналіз залученості батьків</p> <p>Оцінка їхньої участі у заходах школи.</p> <p>Вивчення рівня взаємодії між батьками, вчителями та адміністрацією.</p>	
<p>ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ</p>			
<p>Розділ плану спрямований на формування у педагогів знань і навичок для запобігання, виявлення та ефективного реагування на випадки булінгу, з урахуванням специфіки роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.</p>			
12	Навчання педагогічного колективу	<p>Тренінги з тематики булінгу</p> <p>« Як булінг відрізнити від конфліктів»</p> <p>«Форми боулінгу: фізичний, психологічний, економічний, кібербулінгу»</p> <p>«Наслідки булінгу для жертви, свідків і ініціаторів»</p> <p>Навчання розпізнаванню ознак булінгу</p> <p>Виявлення змін у поведінці дитини, які можуть свідчити про цькування: замкнутість, зниження успішності, страх ходити до школи.</p> <p>Освітні семінари з питань інклюзії</p> <p>«Особливості сприйняття дітей із різними освітніми потребами»</p> <p>«Як уникнути дискримінації та забезпечити рівний доступ до участі в освітньому процесі»</p> <p>Психологічна підготовка педагогів</p> <p>«Як зберігати емоційну рівновагу в стресових ситуаціях.»</p> <p>«Методи ненасильницької комунікації у взаємодії з дітьми.»</p> <p>«Техніки управління конфліктами в класі.»</p>	<p>Практичний психолог</p> <p>Практичний психолог</p>

		<p>Психологічна просвіта «Різновиди кібербулінгу для учасників освітнього процесу» «Алгоритм дій працівника навчального закладу в разі виявлення випадку насильства над дитиною» «Цифрові інструменти та можливості Google для інформаційної безпеки» Вебінари: «Кібербезпека школяра та захист його цифрової особистості» «Кібербезпека та протидія кібербулінгу» «Як педагог може виявити домашнє насильство над дитиною в умовах дистанційного навчання» «Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід»</p> <p>Психологічна профілактика «Як захистити дітей в інтернеті» «Що таке кібербезпека, як вчити дітей бути обачними в інтернеті.»</p> <p>«Як захиститися від кібербулінгу»</p>	<p>Практичний психолог</p>
<p>13</p>	<p>Супервізійна підтримка педагогів</p>	<p>Регулярні зустрічі з психологом Обговорення складних ситуацій, пов'язаних із булінгом. Надання рекомендацій щодо роботи з дітьми та колективом.</p> <p>Сесії емоційного розвантаження Групові вправи для зняття стресу. Практики релаксації для педагогів.</p> <p>Професійні консультації з експертами Запрошення спеціалістів із протидії булінгу для аналізу та покращення роботи педагогів</p> <p>Використовувати План початкового та повторного інформування працівників</p>	<p>Практичний психолог</p>

		про захист дітей від усіх форм насильства	
14	Організація професійного розвитку педагогів	<p>Курси підвищення кваліфікації Спеціалізовані програми для педагогів про роботу з дітьми з особливими освітніми потребами.</p> <p>Участь у конференціях і форумах Залучення педагогів до обговорення інноваційних методів протидії булінгу. Обмін досвідом із колегами з інших закладів освіти.</p> <p>Розробка внутрішніх освітніх проєктів Залучення вчителів та вихователів до роботи над шкільними антибулінговими заходами.</p>	Адміністрація закладу
<p>МЕХАНІЗМ РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ</p> <p>Розділ плану визначає чіткий алгоритм дій для педагогів, учнів, батьків та адміністрації у випадку виявлення булінгу. Він спрямований на швидке реагування, запобігання повторенню цькування та забезпечення безпеки постраждалих дітей.</p>			
16	Алгоритм повідомлення про випадки боулінгу	<p>Для учнів: Повідомлення класному керівнику, шкільному психологу, соціальному педагогу чи адміністрації школи про випадки булінгу. Використання спеціальних анонімних скриньок довіри для учнів, які бояться відкрито повідомляти про проблему. Створення можливості повідомляти через електронну пошту або месенджери, призначені для внутрішньошкільної комунікації.</p> <p>Для батьків: Можливість звертатися до адміністрації школи або</p>	Педагогічний колектив

		<p>психолога у разі підозри на булінг стосовно їхньої дитини.</p> <p>Надання батькам контактної інформації для екстреного зв'язку з шкільною комісією з протидії булінгу.</p> <p>Для педагогів:</p> <p>Зобов'язання негайно повідомляти адміністрацію школи та шкільного психолога про випадки булінгу, які вони помітили під час уроків або позакласних заходів.</p>	
17	Реагування на випадки булінгу	<p>Допомога постраждалим дітям:</p> <p>Організація психологічної підтримки (індивідуальні або групові консультації).</p> <p>Забезпечення почуття безпеки постраждалої дитини шляхом спостереження за її станом та взаємодією з іншими учнями.</p> <p>Робота з батьками дитини для забезпечення додаткової підтримки вдома.</p> <p>Робота з агресором:</p> <p>Індивідуальна робота з психологом для розуміння причин агресивної поведінки.</p> <p>Проведення корекційних заходів, спрямованих на зміну поведінкових установок.</p> <p>За потреби – застосування дисциплінарних заходів відповідно до внутрішніх правил школи та законодавства.</p> <p>Робота зі свідками:</p> <p>Проведення бесід про їхню роль у ситуації булінгу.</p> <p>Мотивування свідків підтримувати жертву та</p>	Практичний психолог

		повідомляти про випадки цькування	
18	Взаємодія з зовнішніми організаціям	<p>Залучення служб у справах дітей: У разі повторюваних або серйозних випадків булінгу, що мають системний характер. Консультації щодо захисту прав дитини.</p> <p>Звернення до поліції:</p> <p>Якщо булінг супроводжується фізичним насильством або іншим порушенням закону (відповідно до ст. 173-4 КУпАП).</p> <p>Співпраця з громадськими організаціями:</p> <p>Отримання додаткових ресурсів для проведення тренінгів чи реабілітаційних програм.</p>	Адміністрація закладу
19	Запобігання повторенню булінгу	<p>Моніторинг стану учасників ситуації: Регулярні зустрічі з постраждалою дитиною та агресором для відстеження змін у їхній поведінці. Оцінка загальної атмосфери в класі чи школі.</p> <p>Організація превентивних заходів:</p> <p>Проведення додаткових тренінгів для учнів про важливість взаємоповаги. Робота з класним колективом для покращення взаємин між учнями.</p> <p>Інформаційна підтримка:</p> <p>Регулярне нагадування учням і батькам про механізми повідомлення про булінг.</p>	Практичний психолог

		Вивішування плакатів, пам'яток і контактної інформації шкільного психолога	
20	Фіксація та аналіз випадків булінгу	Ведення журналу випадків булінгу: Занесення до журналу інформації про дату, обставини, учасників інциденту та вжиті заходи. Аналіз статистики булінгу: Аналіз кількості випадків, ефективності їх вирішення та профілактичних заходів.	Адміністрація закладу
МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ			
Розділ плану присвячений системі моніторингу та оцінки результатів її впровадження. Метою є забезпечення об'єктивного аналізу успішності заходів із протидії булінгу, визначення сильних і слабких сторін програми та її подальше вдосконалення			
21	Цілі моніторингу	Відстеження динаміки кількості випадків булінгу в закладі освіти. Оцінка рівня задоволеності учнів, батьків і педагогів освітнім середовищем. Виявлення проблемних аспектів у реалізації програми. Надання рекомендацій для адаптації програми до змінюваних	Адміністрація закладу
22	Інструменти моніторингу	Анкетування учасників освітнього процесу Для учнів: Опитування про їхнє почуття безпеки в школі. Виявлення випадків цькування, які залишилися непоміченими. Для батьків: Оцінка ефективності взаємодії школи та сім'ї. Рівень довіри до механізмів вирішення конфліктів. Для педагогів: Визначення рівня готовності до реагування на випадки булінгу.	Адміністрація закладу

		<p>Оцінка ефективності навчальних заходів і тренінгів.</p> <p>Спостереження</p> <p>Регулярне спостереження за поведінкою учнів у класі, під час перерв і позакласних заходів.</p> <p>Аналіз змін у груповій динаміці (наприклад, інтеграція учнів із особливими освітніми потребами).</p> <p>Аналіз звернень до шкільного психолога та соціального педагога</p> <p>Кількість звернень, пов'язаних із булінгом.</p> <p>Типові проблеми, з якими стикаються діти та батьки.</p> <p>Фіксація випадків булінгу</p> <p>Ведення внутрішнього реєстру всіх зафіксованих випадків булінгу, включаючи інформацію про учасників, обставини та результати розгляду.</p> <p>Річні звіти про реалізацію програми Узагальнення кількісних і якісних даних за результатами навчального року.</p>	Педагогічний колектив
23	Показники ефективності програми	<p>Зменшення кількості випадків булінгу</p> <p>Порівняння статистики за періоди до та після впровадження програми.</p> <p>Зростання рівня задоволеності освітнім середовищем</p> <p>Позитивні відгуки учнів, батьків і педагогів.</p>	Адміністрація закладу

		<p>Активність учасників освітнього процесу</p> <p>Кількість звернень до шкільної комісії з питань булінгу або психолога.</p> <p>Залученість до превентивних заходів (тренінги, семінари, ігри).</p> <p>Зміни у поведінці учнів</p> <p>Зменшення кількості конфліктів у класах.</p> <p>Покращення взаємин між дітьми, включаючи учнів із особливими освітніми потребами.</p> <p>Ефективність роботи педагогів</p> <p>Час реагування на повідомлення про булінг.</p> <p>Компетентність педагогів у вирішенні конфліктних ситуацій.</p>	
24	Поліпшення програми за результатами моніторингу	<p>Аналіз отриманих даних</p> <p>Визначення, які заходи працюють ефективно, а які потребують корекції.</p> <p>Актуалізація програми</p> <p>Внесення змін на основі зворотного зв'язку від учасників освітнього процесу.</p> <p>Врахування нових викликів та ситуацій у школі.</p> <p>Розробка додаткових заходів</p> <p>Впровадження нових тренінгів, лекцій або ініціатив, спрямованих на запобігання булінгу</p>	Адміністрація закладу